

MEGJELNIK ÉVENKINT HATSZOR:
JANUÁRIUS, MÁRCIUS, MÁJUS, JULIUS, SZEPTEMBER ÉS NOVEMBER HÓNAPOK 20-IKÁN.

MAGYAR IPARMŰVÉSZET.

1898.

I.
ÉVFOLYAM

4. SZ.

JANUÁR HÓ.

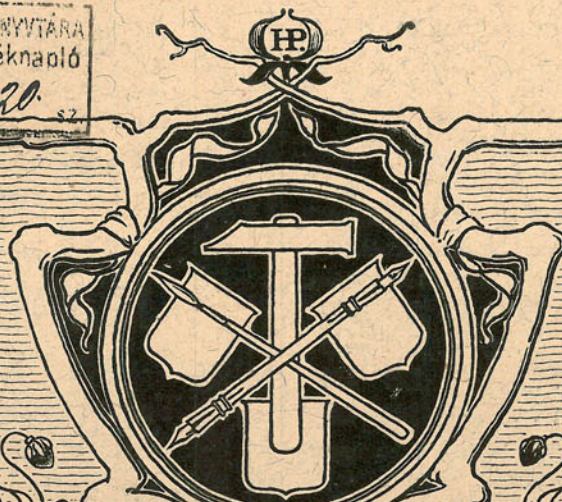
SZERKESZTI

FITTLER KAMILL.

FŐMUNKATÁRS

GYÖRGYI KÁLMÁN.

M. NEMZETI KÖNYVTÁRA
I. Nemzeti övédeknapló
1898. évi
820. sz.

KIADJA
A MAGYAR IPARMŰVÉSZETI TÁRSULAT.

MORELLI G.F.I.

Előfizetési díj egy évre 5 forint.

MAGYAR IPARMŰVÉS ZET.

I. ÉVFOLYAM, 1898. JANUÁR HÓ, 4. SZÁM.

TARTALOM.

Lyka Károly. A magyar iparművészet karácsonya ... 145
 X. A Thék Endre-féle zongoragyár plakát-pályázatának eredménye ... 163
Divald K. Képzőművészeti kiállításaink ... 167
Gy. A bécsi iparművészeti múzeum téli kiállítása ... 171
 Folyóiratok ... 174
 Új művek ... 181
 Különfélék ... 183
 Hivatalos tudósítások ... 185
 Hirdetések.

L'ART DÉCORATIF HONGROIS.

I-re ANNÉE. JANVIER 1898. 4-ième NUMÉRO

TABLE DES MATIÈRES.

Ch. Lyka. Le Noël de l'art décoratif hongrois ... 145
 X. Le concours pour l'affiche de M. Thék, fabricant de pianos ... 163
Ch. Divald. Nos expositions des Beaux-Arts ... 167
Gy. L'exposition du musée des arts industriels de Vienne ... 171
 Revues ... 171
 Ouvrages parus récemment ... 181
 Divers ... 183
 Renseignements officiels ... 185
 Annonces.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, IX., Üllői-út 33—37. sz.

★ ★

Előfizetési díj a Magyar Iparművészet egy évfolyamára 5 frt.

A Himalaya lejtőin

PUNJABBAN,

az 5 folyam országában aratott

Kangra-Valley-tea-fajok

a legkedveltebbek és legelterjedtebbek.

Eredeti csomagokban közvetlen behozatal.

Árak angol fontonként forintokban:

	Csomagokban 1/8 és 1/4 font	1 font	10 font
Flowery Pekoe Golden Tip	6.—	5.60	5.20
Finest Orange Pekoe . . .	5.—	4.60	4.20
Pekoe Souchong	4.—	3.60	3.20
Household Mixture	3.—	2.60	2.20

Csak viszontelárusítók kaphatják az importeuröknél:

Telléry S. J. és Társa

Budapest, VII., István-út 26.

Törzsház: Bombayban. — Fióktelepek: Calcutta, Delhi, Simla, London és New-York.

Lakos Lajos

cs. és kir. udv. lakatos.

Gyár:

VIII., Bezerédy-utca 8. sz.

(saját ház).

Iroda és raktár:

IV., Lipót-utca 10. sz.

(Kalap-utca sarok).

**Takaréktűzhelyek gyártásban
 specialista**

az egész Monarchiában.

Jelenleg is a gödöllői kir. kastélyt, valamint több állami és magánintézetet stb. rendezett be.

A MAGYAR IPARMŰVÉSZET KARÁCSONYA.*

A magyar iparművészet most mutatja be magát először az ő rendes mivoltában. A milleniumi tárlaton ragyogó ősi köntösében jelent meg, magára vette ezer év minden kincsét, valamennyi nemzedéknek ékességét. Egészen a múltba ragadott vissza minket, s a múlt fényétől hiányosan láttuk meg a jelent. Van-e ebben a mi mai iparművészetünkben is érték, jellem, fejlődésre való képesség, vagy nincs-e, nem értünk rá magunktól megkérdezni a milleniumi kincsek láttára. Most azonban, hogy a magyar iparművészet új palotájában először áll elénk hazai műiparunk a rendes keretében és rendes formájában, ez a kérdés foglalkoztat minket első sorban. S mindjárt, eleve meg kell jegyeznünk, hogy téves volna azt hinni, mintha valami szűkkörű szakkérdésről volna itt szó, a melynek megismerése igen keveset gyümölcsöz, és inkább egy pár szakember virtuskodásáról tesz tanúságot. Ellenkezőleg. A mit a műipar produkál, általános értékű és jelentőségű, mert közvetlen megnyilatkozása a nemzeti jellemnek, ízlésnek, tehetségnek. Magán viseli eredetének, megszületésének bélyegét, bizonyágot tesz arról, a ki megteremtette. Mivelhogy a művészi ipar tárgyai a mi mindennapi környezetünket teszik ki, még más jelentőségük is van. Ez a környezet befolyásolja szokásainkat, jellemünket, vagy legalább hangulatunkat. A milyen benyomást bennünk szobánk bútora, ruházatunk, szőnyegek, apró nipeink keltenek, annak egy bizonyos százalékát magába veszi egyéniségünk, és visszasugározza cselekedeteinkben, észjárásunkban. A műipar tárgyai tehát messze fölötte állanak annak, hogy csak éppen a szükséges házi-holmi szerepét játszzák; valósággal nagyon intim házi barátunk, sőt családunk tagja mindez a sok bútor, meg napi használatra vagy ékességre szánt tárgy. Titokban és észrevétlenül hatnak ránk,

* A bártfai szobrásziskoláról szóló cikkely befejező részét az aktuális anyag sokasága miatt csak a jövő számunkban hozhatjuk.

folyton nevelnek, gyúrnak, átalakítanak rajtunk valamit, úgy, hogy ennek a környezetnek állandó szuggesztiója alatt állunk. Ez ad súlyt, jelentőséget és tartalmat a művészi ipar termékeinek. És ezért a nagy etikai hatásért szükséges, hogy felette számba vegyük, megbecsüljük és tanulmányozzuk.

Szomorú dolog, hogy általában csak most kezdünk mi ennek tudatára ébredni. Eddig a művészi iparral nem igen törődtünk olyan mértékben, hogy ráirányítottuk volna a nemzet szélesebb köreinek figyelmét. A társulatnak, a mely ezt az iparművészeti kiállítást rendezte, az érdeme, hogy a sok kapkodás közepette végre aktuálissá tudta tenni a művészi ipart. Mit láttunk eddig ezen a téren értelmetlen közönyön vagy bátortalan kísérleten kívül? Semmit, ha azt nem, hogy a magyar családok Bécsből, vagy Bécsen át szerezték be a jobb berendezési tárgyaikat, a többi, az itthon vette, a hol rég elnyűtt, lelketlen sablonok szerint készítettek mindent, olyan tradíciók alapján, a melyek rég letűnt szokásokban és viszonyokban gyökereztek. Közönséges, gondolat és figyelem nélkül összetákolt, vagy szorgalmasan utánzott műipari cikkeket vásároltak fejletlen ízlésű mesterembereknél, vagy a mi még rosszabb, ama bizonyos gyári raktárakban, a melyek a berendezések főforrásaivá lettek s mérhetetlen kárt okoztak a közönség fejledező ízlésében. Így volt ez mindaddig, s jórészt még ma is így van. A sablon, a maga egész lelketlenségében és hígvérűségében meglehetősen úr még ma is. Jómódú polgári családok, a kik valami homályos ellenszenvet éreztek magukban

KANCSÓK VERT EZÜSTBŐL.

Bachruch Károly.

a töméntelen sablon iránt, más, új és jó dolgok híjján a legtarkább *chinoiserie*-ben csapolták le újítási vágyaikat. És láttunk rokoko boudoirokban japán ernyőket, indiai szőnyeget, gótikus szöveteket és antik nippeket. Csodálatos hangzavarát

DRÁGAKŐVEK K E L D I S Z Í T E T T Z O M Á N C O S T A L P A S C S É S Z E. Bachruch K.

a stíleknek, az ízlés legképtelenebb, romantikus kirohanásait. Valamennyire meg is lehet bocsátani az ilyen eltévelyedést; hol is láthatott volna közönségünk olyan berendezési vagy általában iparművészeti tárgyakat, a melyek ízlését neveljék s a melyeket magukhoz közelebb állóknak érezzenek a sok importált, idegen lelkű iparcikknél? Vettek tehát mindent, a mi eléjük akadt; a konzervatív hajlandóságúak azt, a mit megszoktak, a különcködők pedig a feltűnő, rikító importcikkeket.

A mi eddig itthon készült, nagyobbára utánzata volt régibb divatoknak. És az emberek sokáig nem vették észre, hogy az idő nagyon megváltozott: a mai ember élete más beosztású, más az ember jelleme, mások a követelményei. Lehetetlen, hogy a régi idők szokásaihoz símuló berendezési tárgyak a modern embernek a maguk egészében megfeleljenek. De meg alaposan meggyarapodott az iparcikk előállítására szolgáló anyag is. Sokféle tárgyat olyan anyagból kell ma előállítani, a mely ismeretlen, vagy túlságosan drága volt ezelőtt még csak ötven esztendővel is, de a melyet a mai technika könnyen hozzáférhetővé s alkalmassá tett iparművészeti tárgyak előállítására. Az átlagos iparos elfogadta az új anyagot, de megtartotta a régi formát. Hogy ebből milyen szörnyszülöttek keletkeztek, arról az iparcikk gyári raktáraiban egyetlen séta alaposan meggyőz minket. Ilyen sok visszásság közt tengette máig a művészi ipar szegényes, szürke életét; csoda, hogy a lelke nem fulladt belé. Most azonban, hála néhány hozzáértő és lelkes ember iparkodásának, e részben nagy haladást látunk. Azokkal

a szerény eszközökkel, a melyekkel a műipar fejlesztésére alakult társaság rendelkezik, nagyobb eredményt nehéz lett volna elérni, mint a mit ezen a kiállításon látni. Köszönettel tartozunk neki, hogy alkalmat adott egy kis friss levegő élvezésére, új formák, új hangulatok magunkba fogadására.

Új formákat és új hangulatokat említettünk. Mind a kettő fontos és becses szempont: rajtuk fordul meg az iparművészet organikus, okos, művészi fejlődése. De nem szabad azt hinni, hogy az ilyen új formák keresése szeszély vagy feltűnési vágynak eredménye, mint a *grand art* sok új irányánál. A régi formák ellen kimondott hadüzenet magában véve nem lelkesítene minket túlságosan, ha nem látnók szükségességét és racionális okát. Oktalanság volna egyszerűen a temetőnek átadni mindent, a mi eddig volt, csak azért, mert időben megelőzte a mi korunkat. Egyszerű másolata volna ez a bizánci képrombolásnak. Itt azonban más, felette okadatolt újításokról van szó. Egyszerű példával lehet ezt a törekvést megvilágítani. A mai technika például módot adott arra, hogy a villamos világítás és a gázfűtés szélesebb körökben is elterjedjen, a mint hogy terjed is. A régi olaj- és petróleum-lámpák helyébe a villamos-lámpa jön, a kandallót és kályhát a gázfűtés kezdi pótolni. Nyilvánvaló, hogy a villamos világítás egészen más fajta világító testet igényel, tehát az új test számára új, praktikus és szép

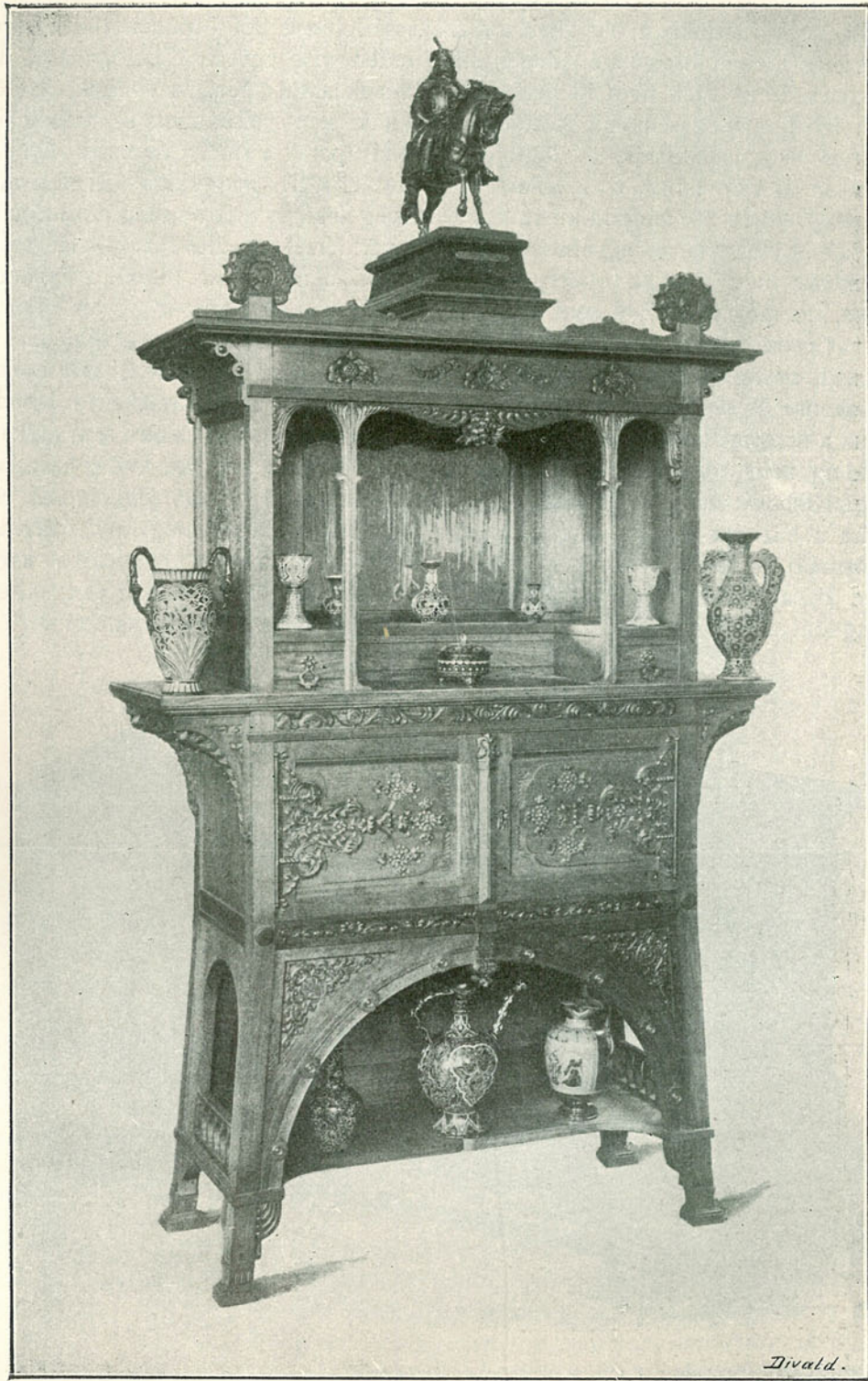
formát kell keresni. A régi világító készülékek formáit lehetetlenség teljesen az új anyaghoz és új szerkezethez hozzáilleszteni, mert mit keresne az izzó sodrony körül a fölösleges folyadéktartó, a sok csavar, a kürtő. Így vagyunk a gázkályhával is. A feladat tehát az, hogy ezek az új szerkezetek megtalálják a maguk formáit, és hogy ez a forma lehető híven és lehető ízlésesen beszéljen a maga feladatáról. Így vagyunk számos más modern műipari tárgygyal s ebben a jegyben kell, hogy a művészi ipar-régibb formái átváltozzanak. A feladat megoldása nem könnyű, igen sok találékonyságot és finom érzéket követel, s azért tisztelünk minden törekvést, a mely legalább haladást mutat a megoldás felé. Örömmel veszünk tudomást arról, hogy ezen a kiállításon sok jelét látni az ilyen iparkodásnak.

De a tárlatnak van más, ránk nézve nem kevésbé fontos jellege is: a nemzeti karakter kidomborítására való törekvés. Sajnálkoztunk a

ÉKSZERTARTÓ.

Roger A.

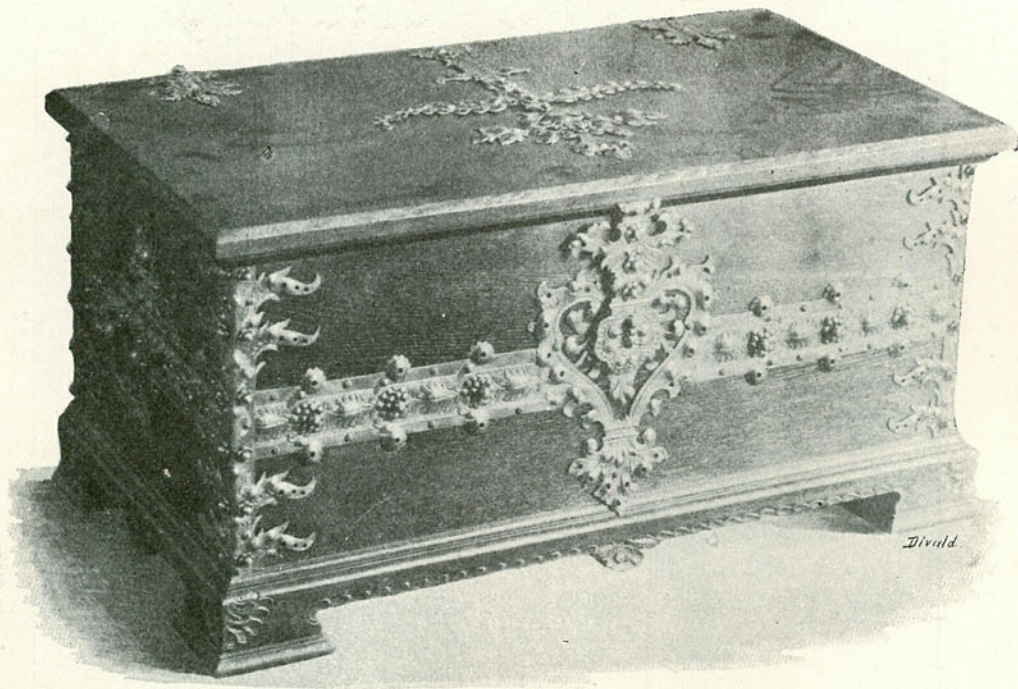

Tervezte: Faragó Ö.

TÖLGYFA SZEKRÉNY.

Készítette: Thurnherr J.

fölött, hogy hazánkban oly általános szokássá lett a külföldi műiparcikkek importálása, az idegen hangulatú, idegen stílű műtárgyak egyszerű befogadása. Természetes, hogy ezek nem illettek s nem illenek a mi speciális életünk keretébe, nem felelnek meg sem faji tulajdonságainknak, sem ízlésünknek, sem tradícióink keltette hangulatainknak. A külföld művészi ipara, a mely nemzeti, könnyen juthatott új formákhoz, csak fejlesztette a modern élet hangulatai szerint a maga meglévő stíljét. Sőt annyira ment, hogy igen egészséges módon még a műtörténeti stíleket is elhagyta, és egyenesen a faji és vérmérséke szülte hangulatai szerint teremtette meg a maga modern formáit. Nálunk nem hogy az utóbbira törekedtek volna, de még az előbbi sem volt elérhető. A magyar háziipar ugyan temérdek formát produkált, a melyek igen szervesen alakultak ki a nép szükségletei és a használt anyag diktátumai szerint, de ezeket a formákat sokáig senki sem méltatta figyelemre és senki sem törekedett arra, hogy a nép házi-iparcikkeiről leolvasta volna a magyaros stíl és a magyaros hangulat sajátosságait. Figyelemre sem méltatták jó ideig, még a kuriózum-gyűjtők üvegszekrényeibe se jutottak. Pedig ha valahol megtalálhatjuk népünk művészi géniusának világosan beszélő jegyeit, hát bizonyára a háziipar cikkein. Természetes, hogy ezek a cikkek megannyi vadvirágai a formáló és díszítő stílnak, de ezeket a virágokat okos és invenciózus kertész keze dúsan pompázó alakzatokká formálhatja. Csak nem szabad őket egészen kiragadni a termő talajukból: nem szabad, mint sokszorosan történt és történik,

Tervezte: Faragó Ö.

VASALT LÁDA.

Készítette: Sipos Géza.

»MEGY A JUHÁSZ SZAMÁRON.«
Bronzöntvény.

Holló Barnabás.

a majolikán termett ékítményt bronzba önteni, vagy fának faragni a követ. Meg kell hagyni a maga sajátos termőföldjén, s azon kell fejleszteni, növeszteni. Örülünk, hogy ezt a törekvést eléggé hangsúlyozva látjuk az Iparművészeti Társulat karácsonyi kiállításán.

Főképp a társulat kis csoportja tesz tanúságot erről. Ezek a tárgyak a társulat kezdeményezésére és annak költségén készültek, válogatott tervek alapján, a melyek nagyobbára *Faragó* Ödönben dícsérik mesterüket. Ez a kis gyűjtemény tanúságot tesz arról, hogy nálunk is megéreztek a műipar munkásai az új idők lehelletét. A tendencia, a melyet ezekből a műtárgyakból kiérezni, körülbelül az, a melyet cikkünk elején hangoztattunk: a régi, mai viszonyainknak s mai han-

gulatainknak egészen már meg nem felelő műtörténeti stílus elhagyása, új formák keresése eredeti invenció alapján, s ha mód van rá, a magyaros jelleg kidomborítása. A különféle kiállított tárgyak anyaga legfőképp a fa, az agyag és a bőr, csupa olyan anyag, a melynek stílszerű megdolgozására tradícióink is vannak, s a melyeken a háziipar körében már régebben kimutatta a maga jellemét a magyar ízlés. Mint kiváló produktiót kell itt kiemelnünk a gyűjteménynek kis zöld faszekrényét, a melyet *Grubics* László készített. Valami új hangulat ömlik el az egészen, nem sorozható be a műtörténelemben felsorolt stílek egyikébe sem, s formái mégis ízlésesen és egyszerűen símulnak a faszervezet jellegéhez. Pendantját *Thurnherr* János készítette, ez is eredeti, úgy a szerkezetében, mint díszítő formáiban s híven tolmácsolja új művészi iparunk szándékait. *Horti* Pál kerámiai tervei hasonlóképpen nagyon figyelemreméltó dolgok s alkalmasak arra, hogy ennek a régóta jóhírű hazai iparágnak becsületet szerezzenek azokban a körökben, a hol a régi dolgok utánzását nem tartják az egyedül üdvözítő útnak. Ugyanezt mondhatni *Förk* Ernőről, a kinek tervezeteit szintén igen ajánlatos volna kivitelben készen látni, ha akadna magyar iparos, a ki rászánná magát, hogy műtárgyait ne a hagyományos formában, hanem ezek szerint készítse. Hogy milyen életerő van ezekben a tervekben, arról bizonyosságot tesz a felsorolt asztalosmunkákon kívül például az a néhány papírkosár is, a mely a társulat gyűjteményét kiegészíti. Igen kellemes hatású, szolid bőrmunka valamennyi, *Horti* Pál tervei nyomán készítette *Walther* és *Howindt*. Jellege meglehetősen magyaros, a mit a díszítésére használt vitézkötés-motívum erősen emel. Ugyanebben a csoportban foglal helyet egy sor kisplasztikai munka, bronzöntvények, a melyek hazai jelesek vagy magyaros genret mutatnak. Az előbbieket alkalmasak arra, hogy kiszorítsák

FESTETT LÁDA ÉS SZÉK, HIMZETT TÁMLÁVAL.

Nagy Lázár.

a magyar család szobáiból az értelmetlenül és indokolatlanul odaállított témé-
dek külföldi sütetű Schiller és Goethe-fejet, ezeket a közönséges gyári tucat-
munkákat, a miknek Magyarország eddig
elégge hálás piaca volt. Helyükbe tehetik
ezután a magyarság vezető alakjainak kép-
mását, vagy *Holló* Barnabás ügyes genréit
(Leselkedő betyár, Megy a juhász szá-
máron . . .) vagy *Vasadi* Ferenc Rákóczy-
ját, vagy *Bezerédy* kis bronznippjét. Csupa
tetszetős szobadísz, a mely sokkalta művé-
szibb módon van megcsinálva, mint az
eddig vásárra került hasonló német mun-
kák. Ideje volna, hogy a közönség érdeklő-
dése e kisplasztikai műtárgyak magyar

Horti P.

ENGOBE-EDÉNY TERVE.

Horti P.

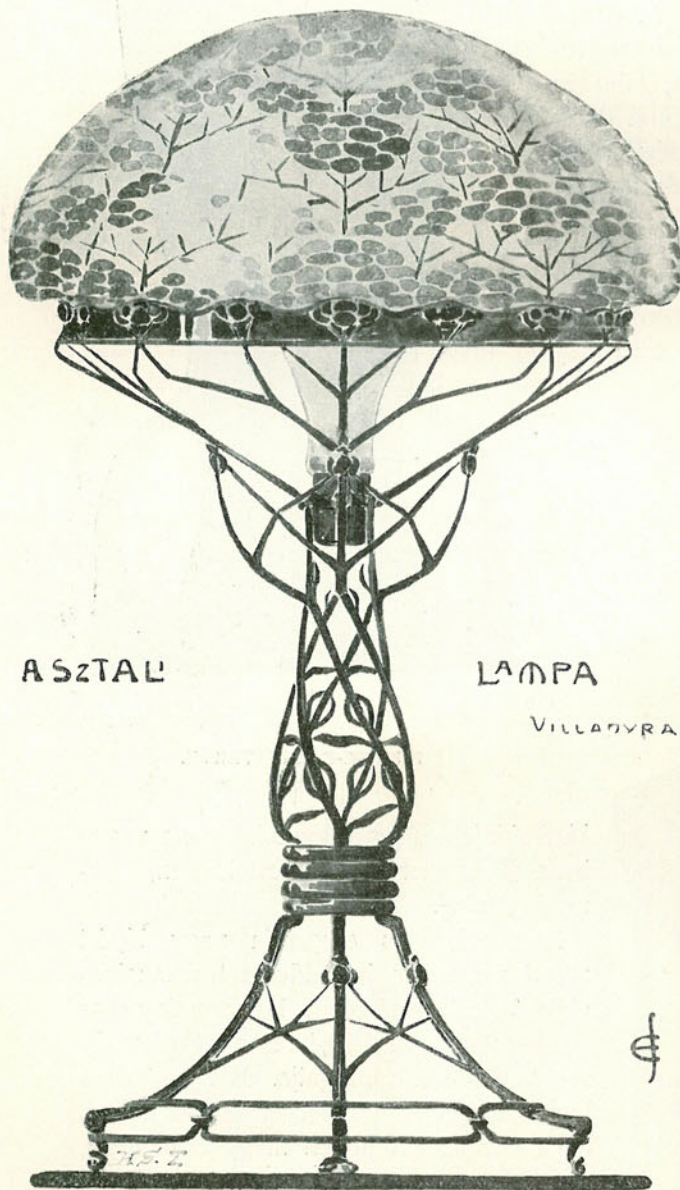
ENGOBE-EDÉNY TERVE.

kiadásai felé is forduljon s hogy ne vegye
be a sablónszerűen gyártott idegen, figu-
ranti-munkát.

A társulat kis csoportja nagy lépést
mutat a magyar iparművészet emancipá-
ciója felé. Természetes, hogy csak akkor
folytathatja ezt az útját, ha a magyar közön-
ség hathatósan támogatja. Mit használ a
legszebb terv, a legszorgalmasabb kivitel,
ha a közönség hidegen megy el mellette,
s a helyett, hogy itt fedezné berendezési

szükségletét, betér a legközelebbi gyári raktárba, hogy ott cifra és értéktelen
lim-lomot szerezzen be otthonának feldíszítésére. Nem is önfeláldozó gavallér-

ködást kíván a magyar iparművészet a közönségtől, hanem egyszerűen arra appellál, hogy jó ösztönére, egészséges ízlésére támaszkodva, modern, szép és jó műtárgyakat vásároljon az elkoptatott, lelkehagyott formák és átlagos tucatmunka helyett. A társulat, mint itt látható, nem csak arról gondoskodik, hogy termeiben ilyen jó és újszerű dolgokat láthasson a látogató, hanem a mi még fontosabb, dícséretes önzetlenséggel támogatja az iparosokat is, a kik tanácsért, tervért hozzá fordulnak. Ennél többet senki sem kívánhat.

ASZTAL

LÁMPA

VILLANÓVRA

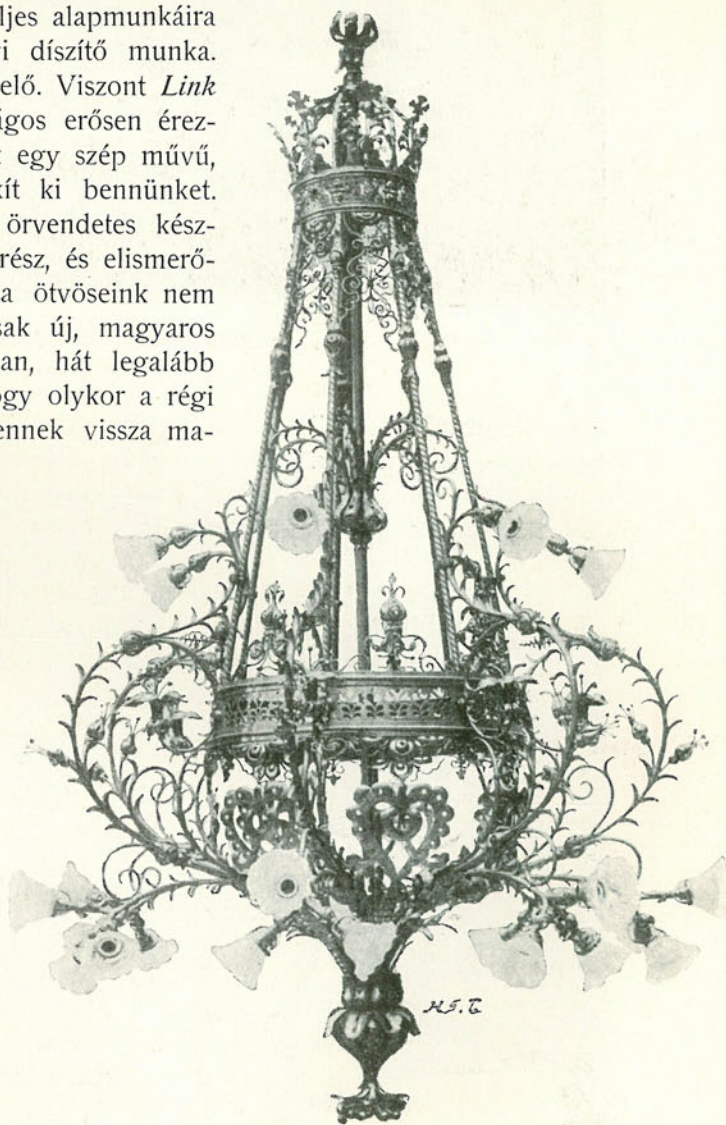
Förk Ernő.

Az Iparművészeti Társulat karácsonyi tárlatán számos magyar iparos cég állította ki jobb munkáit. Az új palota nagy üvegfedélű csarnoka s a körülötte elvonuló folyosók tele vannak ilyen termékekkel. Sorra veszünk a változatosan rendezett csoportokat, a melyekben egy-néhány régibb ismerősre is akadunk a millennáris kiállítás idejéből, vagy a tatabányai napokból (például a *Várdai*-féle királysátor, a melyet e folyóirat 3-ik számában bőven ismertetett a szerkesztőség). *Kramer* Samu pohárszéke mellett, a mely szorgalmas munka, de nem mutat semmi újat, ott van *Back* K. kolozsvári asztalos érdekes kísérlete: egy szekrény, egy asztal meg egy szék, magyaros formával, igen érdekes, vésett ékítménnyel, zöld és piros alapon; a vésett, magyaros ékítmény diszkrét, s meghagyja az anyag eredeti színeit. Új ötlet, a melyet szépen lehet fejleszteni. Szomszédságában kapott helyet *Bachruch* Károly ötvösmű-csoportja. Van benne egy pár tökéletes technikával készített franciás ezüstkancsó, aztán néhány ezüst tál, az egyikben

Benczúr Budavár bevételét mutató képe, egy másikon sportjelenet: nem tartjuk egészen helyénvalónak az ilyen transzponálást. Azok a képek más célra készültek, más anyagból nőttek ki; az ötvös fejlesztse ki a maga anyagából formáinak a díszítményeit. Nagyon érdekes a *Bachruch* serlegeinek és tálcáinak sajátságos zománca, (voltaképpen ellenzománca), mely előkelő és diszkrét, s jól hozzáilleszkedik az anyaghoz. Igen ügyesen alkalmazza továbbá *Bachruch* a régi magyar ékszerek motívumait és technikáját zománcozott dísz tárgyain s ezzel sajátos, a külföldi ilyes tárgyaktól elütő, jelleget ad azoknak.

Krigler D. ékszerei nagyobbára ízléses, szolid munkák. Egészen hazai hangulat van *Roger* ötvösmunkáin is. Nagyobbára régi magyar minták után jár, erőteljes alapmunkáira jól illeszkedik a finom erdélyi díszítő munka. Ékszereinek színhatása is előkelő. Viszont *Link* István kelyhein és tálain túlságosan erősen érezzük a német hangulatot, s csak egy szép művű, sodrott zománccú kelyhe békít ki bennünket. Egészen véve a technikának örvendetes készségét mutatja ez az ötvösmű-rész, és elismerőleg kell kiemelnünk, hogy ha ötvöseink nem is valami nagyon invenciózusak új, magyaros hangulatú formák kitalálásában, hát legalább pótolják ezt a hiányt azzal, hogy olykor a régi magyar ötvösművészethez mennek vissza magyaros motívumokért.

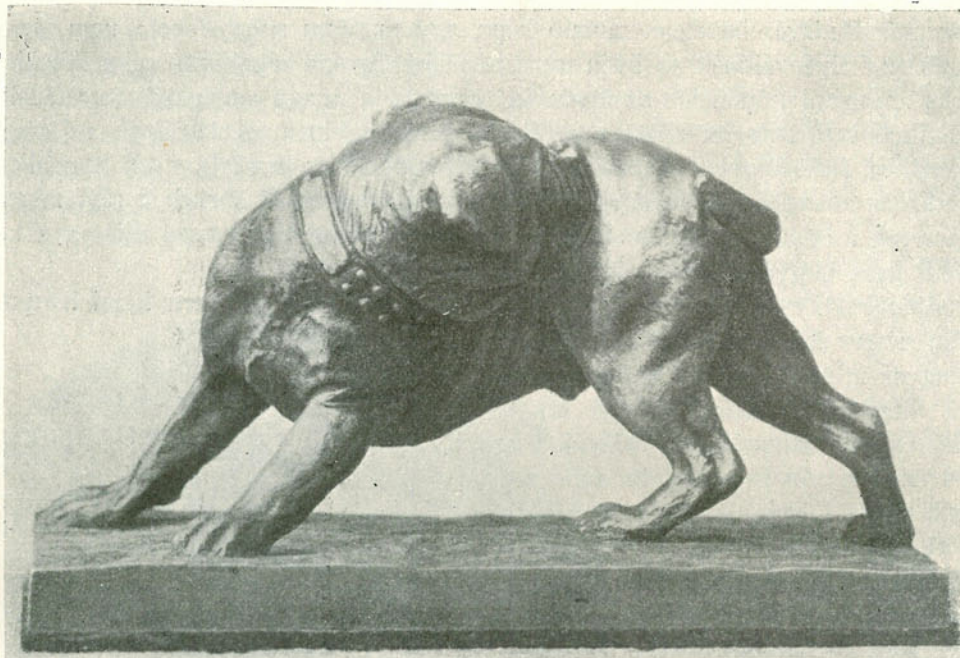
A királysátor mellett áll *Strobl* király - mellképének bronzöntvénye, a mely a magyar ércöntő-iparnak izolált mutatványa. Egészen meg lehetünk vele elégedve. A *Gladenbeck*-féle budapesti műöntőde öntötte, a ki tudomásunk szerint nagyszabású öntőműhelyet rendez be, vagy inkább modern stílvé alakítja át a régebbi *Beschorner*-féle vállalatot. Ez a munka kezdetnek igen szép, szabatos, pontos; remélhető, hogy szobrászaink nem lesznek kénytelenek ezentúl Brüsszelbe vagy Olaszországba küldeni a mintáikat, valahányszor bronzba akarják önteni.

Tervezte Várdai Sz.

Készítette Árkai S.

A MÁV. KIRÁLYSÁTRÁNAK CSILLÁRA.

»KELLEMETLEN VENDÉGEK.«
Bronz öntvény.

Bezerédi Gyula.

Két virágtartó vázát állít ki az Iparművészeti Társulat; mind a kettő a párisi világkiállításra kerül. Az egyiket *Nádlér* Róbert vázlatos terve után *Loránfi* Antal vezetése mellett az iparművészeti iskola kisplasztikai osztályának növendékei készítették; gondos, lelkiismeretes munka, a mely szép bizonyítványt ad erről az iskoláról. A másik *Rausch* Béla szalonvázája barokk-stílusban, szerpentin alapon applikált bronzkékítményekkel; lendületes munka, életteljes formákkal.

Thék Endre zongorája és pianója (Louis XIV. és empire) tiszta, előkelő hatású kifogástalan munka.

Ugyancsak a kivitel lelkiismeretességét és pontosságát dícsérjük Farkasházi *Fischer* V. kerámiai csoportjában. Ezek a kolozsvári készítmények a technika tökélyén állanak; a tervezőkben azonkívül meglátni az iparkodást, hogy nemzeti jelleget adjanak ezeknek az edényeknek. Formájuk, nagyon finom és elegáns díszítő-dessinjük bizonyára meg is nyeri mindenki tetszését; de nem úgy azok a vaskos képecskék, a mivel egy-egy kancsó, egy-egy tál mezőit ékesíteni vélték. Ez a néhány, rikító színű, elnagyolt kakas és tyúk még nem ad

Hortí D. Walther és Howindt.
PAPIR-KOSÁR BŐRBŐL.

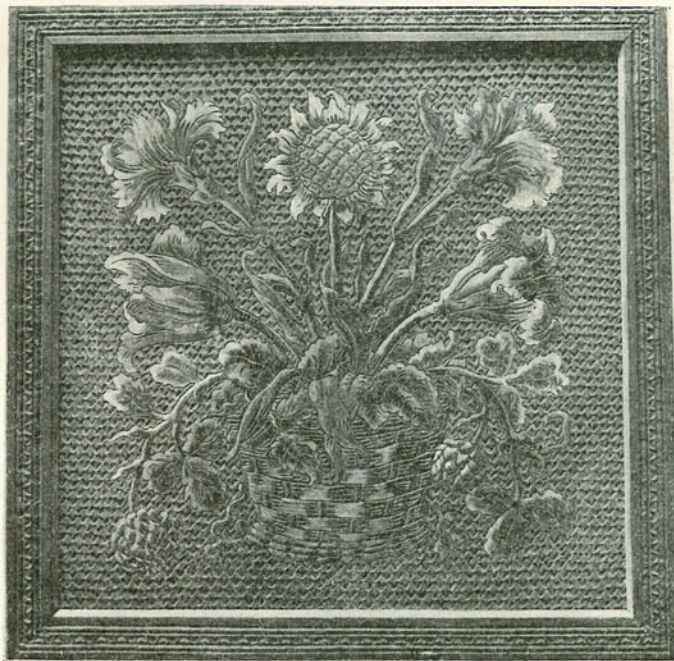

ZSUBRIKOLT MUNKA.

Izabella egyesület.

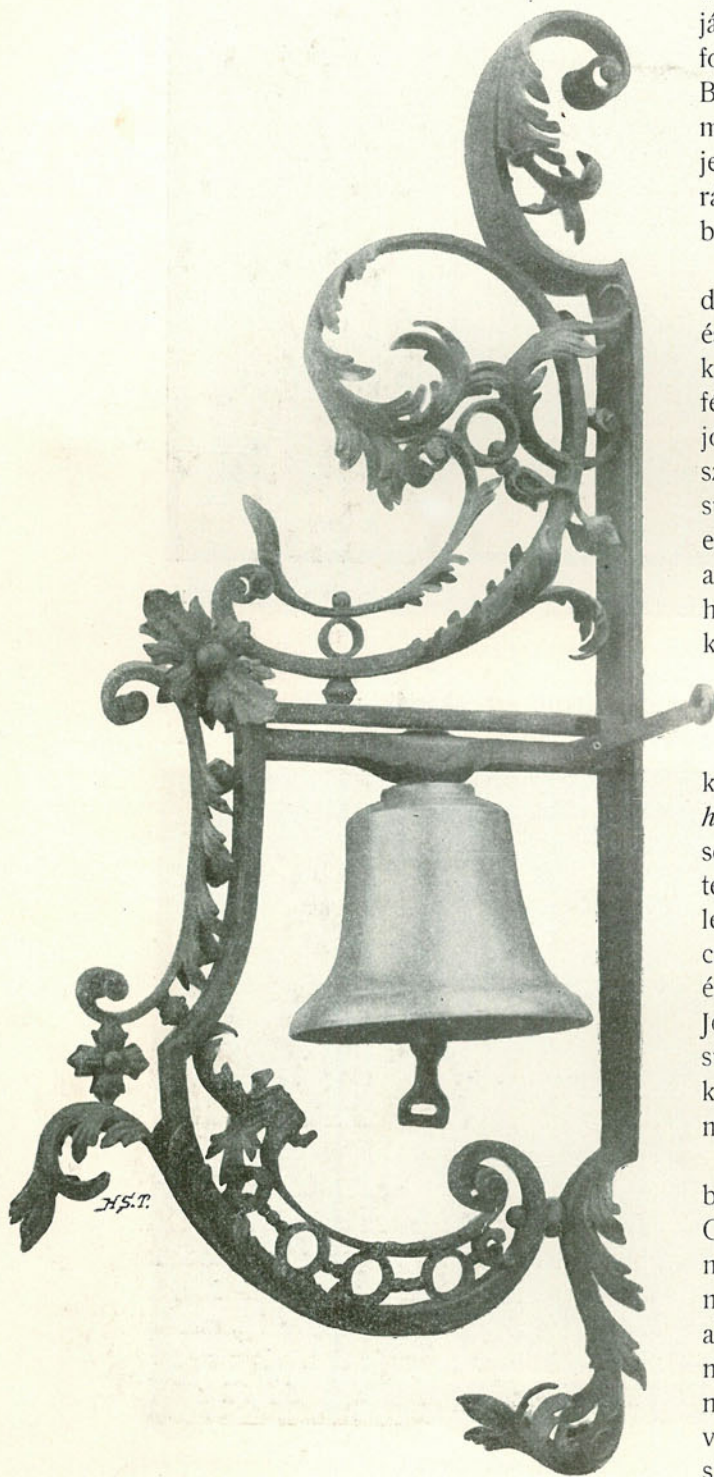
magyaros hangulatot az edényeknek (úgy látszik ezt akarták velük elérni), mi több: agyonnyomja a finom és felette jól ható ornamentikát. Kicsit esetlen dolog a behajtott fülű papírlapok utánzása az edények oldalán vagy mezőin, az ilyen elcsépelet furfang nem illik a különben szép és tökéletes formához.

Kellemes háttere a kerámiai csoportnak *Myrkovszky* Gézáné ágyterítője, tiszta magyar ékítménnyel. Nem mondhatnók ugyanezt *Wörsching* H. gobelin-utántzatairól. Minek ennek a tisztas és finom régi technikának meghamisításával foglalkozni? Az eredetinek

PYROSCULPTURA.

Br. Weissenbach J.

HARANG ÁLLVÁNYNYAL.

Jungfer Gyula.

sajátos, anyagához kötött és technikájában rejlő előkelőségét ezekkel a fogásokkal úgy sem lehet utólni. Bennünk ellenszenvet kelt minden, a mi nem a feltétlen őszinteség névjegyével kopogtat be. Az utánzást rábízhatja a műiparos dilettáns emberekre vasárnapi mulatsággul.

Eredeti és sok csinnal kiállított dolgok Nagy Lázár cimbalma, széke és ládája. A faégetést igen ügyesen kombinálta a festéssel; ebből a kétféle technikából, a melyek mindegyike jól hozzáilleszkedik a fa karakteréhez, szőtte össze ornamentikáit. Színhatásuk kellemes, dícsérjük benne, hogy ennyire diszkrét tudott maradni. Mind a három tárgy egészen magyaros hangulatú, nem csak formáiban, de különösen díszítményei révén. Éppen

ilyen magyaros a hagyományos műtörténelmi stílektől független Hajts Jakab pillértükre. Jó bútorokat állított ki Schröfl Hermann, Juhász I., Bodon K., — a kik bár taposott nyomon haladnak, tanúságot tesznek asztalos iparunk technikai fejlettségéről. Angol mintára készült csinos bútorokat mutatott be Gelb M. és Bernstein József. Schunda Vencel József cimbalma nem elégíti ki ízlésünket: rengeteg fáradsággal készült kirakott, metszett, sokszorosan tagolt munka, de: *non torna il conto*.

E tárgyak mellett emelkedik a kőbányai Magyar Fém- és Lámpaárú-Gyár csoportja, tele szolid készítménnyel. Jó részüket Zsolnay kerámiai munkájával kombinálta a gyár, az alapformák mégis meglehetősen ismertek előttünk, nagyobbára nehéz német és könnyebb francia minták visszhangjai. Azt meg kell adni, hogy szorgalmas és pontos munka mind, csak az eredetiség játszik bennük ke-

vés szerepet. Ezt a szempontot nem árt egész az unalomig hajtogatni, mert éppen ez csepegtethet életnedvet olyan műiparágainkba, amelyek a technikai próbálkozások gyermekcipőiből már kinőttek. Eredeti gondolatot, eredeti formát, eredeti díszet, — csak e hármas jelszóval haladhat művészi iparunk előbbre. Szép példával szolgál erre a törekvésre *Schreiber J. és Unokaöcscsei* zay-ugróci üveggyára. Ennek készítményei is tökéletesen kiállják a technikai tűzpróbát, de azonfelül van bennük elég eredeti invenció is. A kis üvegcorsók magyaros formái nagyon kellemesen, azt mondanók otthonosan hatnak, könnyed formában díszíti testüket az egyszerű, beléjük metszett magyar motívumokból összeválogatott díszítmény. Az opalizáló darabok a színek tüzeségével ugyan bizonyára kifogást provokálnak itt is, ott is, de nem tagadható, hogy éppen ez ad nékiök valami szeliden népies zamatot.

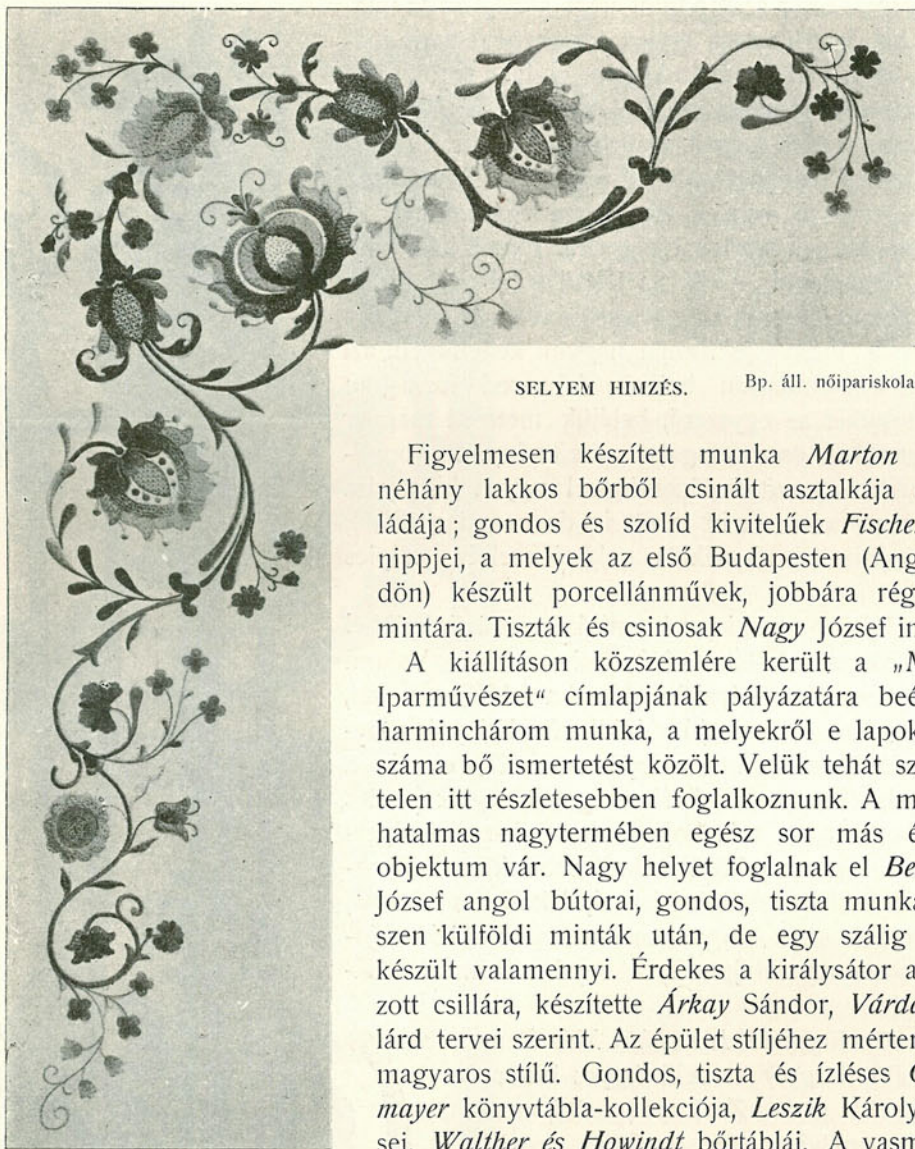
Még inkább meglepnek minket eredetiségükkel báró *Weissenbach* János faégetési munkái. Valami igen egyszerű fortélylyal készíti ezt a sokféle munkát, s ez magában véve is jó ajánlólevél. Falapokra beégetett contour-rajzai meglepően tiszták, élesek, a vonalak is életteliességek. A fába égetett rajzok rendes fogyatékosága, az t. i., hogy a vonalak szélei elperzselődnek, egészen eltűnt ezekről a munkákról. Pyrosculptúrái is feltétlenül érdekes új technikát mutatnak, s alkalmasak arra, hogy hamar népszerűekké váljanak olcsóságuk, csínjuk és könnyű alkalmazhatóságuk révén.

Mellettük függnek *Hirschler* Mór Berlinben élő magyar tervelő ügyes bútorrajzai, odébb pedig *Zsolnay* gazdag csoportja, a melyben megcsodáljuk eozin edényeinek tökéletes technikáját, de viszontlátjuk formáiban és díszítményeiben nem egy régi ismerősünket. Az ilyen, minden szigorú kritikát fényesen kiálló technika megkívánná, hogy ne pazaroltassék csupa régi formára. Elismerjük azonban, hogy *Zsolnay*, aki keramiai iparunkat oly művészi irányban tudta fejleszteni, hogy annak az egész világon elismerést szerzett, ezúttal is a legelőkelőbb helyet biztosította magának.

Jungfer Gy.

TŰZI SZERSZÁM.

SELYEM HIMZÉS.

Bp. áll. nőipariskola.

Figyelmesen készített munka *Marton* Alajos néhány lakkos bőrből csinált asztalkája és kis ládája; gondos és szolid kivitelűek *Fischer* Emil nippjei, a melyek az első Budapesten (Angyalföldön) készült porcellánművek, jobbára régi szász mintára. Tiszták és csinosak *Nagy* József intarziái.

A kiállításon közszemlére került a „Magyar Iparművészet” címlapjának pályázatára beérkezett harminchárom munka, a melyekről e lapok múlt száma bő ismertetést közölt. Velük tehát szükségtelen itt részletesebben foglalkoznunk. A múzeum hatalmas nagytermében egész sor más érdekes objektum vár. Nagy helyet foglalnak el *Bernstein* József angol bútorai, gondos, tiszta munka, egészen külföldi minták után, de egy szálíg itthon készült valamennyi. Érdekes a királysátor aranyozott csillára, készítette *Árkay* Sándor, *Várday* Szilárd tervei szerint. Az épület stíljéhez mérten ez is magyaros stílű. Gondos, tiszta és ízléses *Gottmayer* könyvtábla-kollekciója, *Leszik* Károly kötése, *Walther és Howindt* bőrtáblái. A vasmunkák csoportjában újra feltűnik báró *Weissenbach* János

eredeti munkái: kinyírt, kissé domborított, néhány vonallal jelzett zár-díszletek, új formák új eljárással előállítva. Dícséretet érdemel *Jungfer* Gyula kiváló műiparosunknak nagy csoportja, egy szép vert-vas ampolnával s egy magyaros hangulatú sárgaréz-levélszekrényvel, a mely az Iparművészeti Múzeum számára készült. Mindannyi munkáján bámuljuk a tökéletes technikát, mely mindig tetszetős formában nyilvánul. Egy sor miniatűr állatminta ügyesen színezve, szépen tanúsodik íj. *Vastagh* György szobrász tehetségéről, a melyet különben nagyobb dolgokban is bebizonyított már.

Végezetül *pour la bonne bouche* egy csomó színes virágot kötünk csokorba, a melyekkel a magyar művészi ipart a gyöngébb nem lelkes képviselői megaján-

Tervezte Faragó Ö.

Készítette Grubits L.

TÖLGYFA SZEKRÉNY.

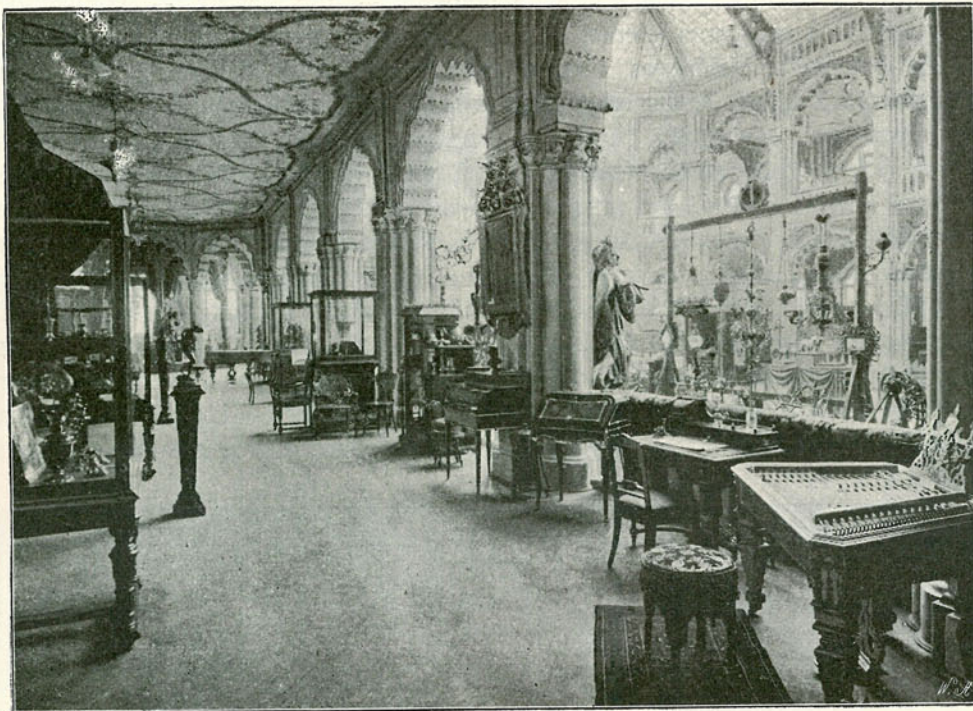
dékozták. Csakugyan csupa virág, szebbnél szebb, finoman hímzett párta, bimbó meg iszalag, patyolatfehér mezőkön: a legtisztább poézis e között a temérdek vasból vert, fából fűrészelt, bronzból öntött férfimunka közt. Ennél a csoportnál megszűnnek zsémbes kifogásaink: a hölgyek — úgy látszik — könnyebben megtalálták a magyaros elemet s az új formát az ő munkáikhoz, mint odaát a férfi-kollégáik. Valóságos magyar virágoskert az ő kiállításuk. Itt vannak *Gyarmathy Zsigáné*, *Kolozsváryné* és *Farkas Gizella* derekasan és ízlésesen stilizált varrottasai, *Kovalszky Sarolta* és *Istvánffy Istvánné* szőnyegei, a budapesti állami nőipariskola remek hímzései, és szintén jó dolgok a székesfővárosi III. ker. községi nőipariskolából. De valamennyi közt legjobban érdekel minket egy egyesület kollekcója, a mely igazán meglepő és értékes dolgokat produkált. Az egyesületnek kissé hosszú a neve (a dícsérete is ép oly hosszú legyen): „Ő császári és királyi fensége, Izabella főhercegnő védnöksége alatt a Pozsony és vidéke himző-háziiparának támogatására alakult nőegyesület“-nek hívják. A mit itt, e gyűjteményben látunk, valóban legracionálisabb módja a népies ipar művészi magaslatra való emelésének. Rendkívül finom ízléssel válogatták össze a kialakításra alkalmas motívumokat, szorgalmasan megtartották alapjellegüket, csak az előadásuk finomo-

EOZIN EDÉNYEK.

Zsolnay-gyár.

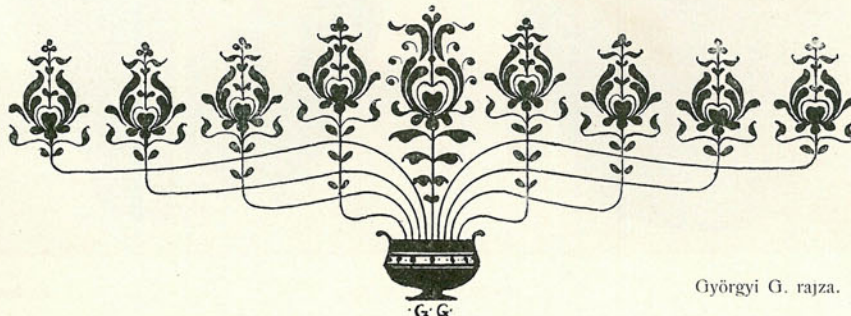
dott meg, a technikájuk tökéletesbedett, úgy, hogy ez a szabad ég alatt termett sok virág dús ékességévé válik a legraffináltabb szalonnak is. A hosszú nevű egyesület kitűnő érzékkel valósítja meg azt a kívánalmat, hogy a magyarság körében

A M. IPARMŰVÉS ZETI TÁRSULAT KARÁCSONYI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

magától nőtt művészet finom formát kapjon, kifejtse minden szépségét, földolgozásra nyujtsa valamennyi benne lappangó derék tulajdonságát. A mit itt egy egyesület a maga körében ilyen módon elért, azt érik el a műiparosok is, kiki a maga szakmájában. Nagyon sok biztató, reményteljes kísérletet és sikerült munkát láttunk ezen a kiállításon, a melyet annyi gonddal állítottak össze a rendezők. Kívánatos volna, hogy még intenzívebbé fejlődjék ez a törekvés a magyarosság, eredetiség és szépség hármasságában.

Lyka Károly.

Györgyi G. rajza.